

**Brüssel, 23. november 2021
(OR. en)**

14276/21

**IPCR 147
AG 106
RELEX 1011
JAI 1287
PROCIV 153
CSDP/PSDC 605
COCON 75
COTER 156
HYBRID 72
SAN 698
MI 878
CYBER 306**

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 14088/21 + REV 1

Teema: Nõukogu järeldused tulevaste kriiside suhtes valmisoleku,
reageerimisvõime ja vastupanuvõime suurendamise kohta

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused tulevaste kriiside suhtes valmisoleku, reageerimisvõime ja vastupanuvõime suurendamise kohta, mis võeti vastu nõukogu 3829. istungil (üldasjad) 23. novembril 2021.

NÕUKOGU JÄRELDUSED TULEVASTE KRIISIDE SUHTES VALMISOLEKU, REAGEERIMISVÕIME JA VASTUPANUVÕIME SUURENDAMISE KOHTA

1. Ülemkogu kutsus 2021. aasta juunis eesistujariiki üles jätkama nõukogus tööd, et parandada meie kollektiivset valmisolekut, reageerimisvõimet ja vastupanuvõimet tulevaste kriiside suhtes ning et kaitsta siseturu toimimist. Euroopa asjade ministrid toetasid seejärel 2021. aasta juulis Brdos toimunud mitteametlikul kohtumisel eesistujariigi jõupingutusi kriisidele terviklikuma reageerimise suunas.
2. Euroopa Liit on oma ajaloo jooksul seisnud silmitsi arvukate kriisidega ning on järk-järgult rakendanud poliitilisi ja institutsioonilisi muudatusi, mille eesmärk on suurendada liidu suutlikkust tulevaste kriisidega toime tulla. Kriisid muutuvad üha keerukamaks, piiriülesemaks ja mitmetahulisemaks ning võivad seetõttu avaldada ELile, selle liikmesriikidele ja nende kodanikele üha kahjulikumat mõju.
3. Kriisidele poliitilist reageerimist käsitleva integreeritud korra (IPCR) loomine 2013. aastal COREPERi järelevalve all oli juba oluline samm, et toetada suurtele valdkonnaülestele kriisiolukordadele reageerimisel tervikliku ülevaate saamist ja otsuste ühtset tegemist ELi poliitilisel tasandil, millest on kasu liidule ja selle liikmesriikidele. Kriisidele reageerimine peab siiski arenema, muu hulgas õppides pärast kriise kindlaks tehtud edusammudest ja puudustest, eelkõige käimasolevate rände- ja COVID-19 kriiside jaoks toimunud IPCRi aktiveerimisest. Tõhusam valdkonna- ja piiriülene koordineerimine ja koostöö liikmesriikide vahel ning ELi tasandil antav toetus on olulised, et reageerida tõhusalt kriisidele Euroopa kodanike huvides ning austades täielikult riikide ja ELi pädevusi. ELi reageerimine tulevastele kriisidele peaks tuginema ka kõigil tasanditel juba olemas olevatele piiriülese koostöö mehhanismidele ja neid vajaduse korral tugevdama ning järgima täielikult õigusriigi, demokraatia ja põhiõiguste põhimõtteid.

4. Paljud hiljutised õppetunnid tulenevad COVID-19 pandeemiast. Puudustest hoolimata on EL tänu koordineerimisele ja solidaarsusele hästi toime tulnud. Meie reageerimine on toonud esile puudujäägid valdkonnaülesteks kriisideks valmisolekus ja neile reageerimises ning on tõestanud koostöö vajalikkust ja lisaväärtust. Eriti nähtavad näited ELi koostöö väärtusest on ELi konsulaarkoostöö ja koordineerimise kasutamine selleks, et liikmesriigid saaksid Euroopa välisteenistuse ja liidu elanikkonnakaitse mehhanismi toel edukalt repatrieerida ELi kodanikke, kes on välisriiki lõksu jäänud erakorraliste reisipiirangute tõttu, ELi digitaalse COVID-tõendi edukas vastuvõtmine ja kasutuselevõtt ning vaktsiinide tootmise, hankimise ja jagamisega seotud valdavalt positiivsed tulemused. ELi tasandi ajutised meetmed majanduse juhtimise ning Euroopa rahaliste vahendite haldamise ja paindliku kasutamise valdkonnas olid otsustava tähtsusega liikmesriikide majanduse vastupanuvõime säilitamisel ja taastumise hõlbustamisel.
5. Tulevikus peab EL olema valmis seisma silmitsi teistsugust laadi tõsiste kriisidega, mis võivad olla mitmetahulised, hübriidsed, ahelmõjuga või esineda samaaegselt. See nõuab paremat valdkonnaülest ja piiriülest kriisiohjamist, sealhulgas riskianalüüsi ja strateegilist prognoosi, et parandada prognoosimeetmeid, ennetamist, valmisolekut ja reageerimist kõiki ohte hõlmava lähenemisviisi raames, et anda teavet pikemaajaliste meetmete võtmiseks, eesmärgiga suurendada vastupanuvõimet probleemidele. Nõukogu peaks olemasolevad ELi mehhanismid, sealhulgas nende koostoime ülemaailmsete mehhanismidega, korrapäraselt läbi vaatama, et tagada nende eesmärgipärasus.

Valdkonnaülestele kriisidele reageerimise ja nendeks valmisoleku tugevdamine

6. Kriisi ajal tuleb tagada ELi, selle institutsioonide ja otsuseid tegevate organite tegevuse jätkumine. Sellega seoses näitas COVID-19 kriis nõukogu keskset rolli, keda toetas COREPER tihedas koostöös komisjoni ja Euroopa välisteenistusega, eelkõige tõhusa, sidusa ja horisontaalse poliitilise ja strateegilise koordineerimise tagamisel liikmesriikide vahel. Sellega seoses aitas IPCR oluliselt kaasa õigeaegsele koordineerimisele ja reageerimisele, mis toimus COREPERi juhtimisel.

7. Tulevikus muutub kriisidele reageerimisel veelgi olulisemaks valdkonna- ja piiriülene koordineerimine ja poliitiline juhtimine. COREPERil on jätkuvalt võtmeroll sellisteks kriisideks valmistumisel ja neile reageerimisel. Eelkõige tuleks õppida varasematest kriisidest seda, kuidas nõukogu tööd saaks veelgi parandada ja tõhusamaks muuta, sealhulgas seoses vajadusega koostada paindlike ja kohandatavate suuniste ja menetlusnormidega tegevuskava, et anda ELile ja selle liikmesriikidele teavet kriisidele reageerimiseks, järgides samal ajal subsidiaarsuse põhimõtet ja vältides tarbetut halduskoormust. On oluline, et lisaks ELi vahendite rakendamisele võtaksid liikmesriigid kohustuse rakendada nõukogus kokku lepitud ja ELi tasandil kooskõlastatud riiklikke meetmeid, võttes asjakohasel juhul arvesse liikmesriikide pädevust.
8. Institutsioonidevaheline koostöö ja läbipaistvus peaksid aitama vältida foorumite dubleerimist ja tegevuste kattumist. Sellega seoses on äärmiselt oluline saavutada IPCRi kaudu nõukogu tasandil struktureeritud teabevahetus ja ühine olukorrateadlikkus, tehes seda tihedas koostöös komisjoni ja Euroopa välisteenistusega. Tõhus kriisile reageerimine nõuab ka turvaliste ja digitaalsete sidevahendite edasiarendamist.
9. Selleks et toetada kriiside osas võetud meetmeid ja neile reageerimist ning tagada üldsuse usaldus, on ka äärmiselt oluline tõhustada strateegilist ja kriisikommunikatsiooni ning võidelda desinformatsiooni, teabega manipuleerimise ja sekkumise vastu.

10. Ennetav kriisiks valmisolek nõuab riskide analüüsimist, korrapärasest läbivaatamisest ja prognoosimisest, tehes kindlaks mõju, mida need riskid võivad erinevates liikmesriikides ja liidu naaberriikides avaldada eri valdkondadele, ning seda, kuidas seda mõju kõige paremini leevendada ja käsitleda. Juba on astunud olulisi samme riskide analüüsimise ja prognoosimise suutlikkuse suurendamiseks ELi tasandil, eelkõige kogu ELi hõlmava tulevikuanalüüsi võrgustiku loomise, liidu elanikkonnakaitse mehhanismi alaste õigusaktide hiljutiste läbivaatamiste ning rescEU ja ELi hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse (ERCC) tugevdamise kaudu. Rändevaldkonna valmisoleku- ja kriisikava eesmärk on parandada olukorratundlikkust ja varajast hoiatamist rände valdkonnas, sealhulgas seoses rändajate poliitilistel eesmärkidel ärakasutamisega. ELi tasandi suutlikkus toetada ja täiendada liikmesriikide ennetus- ja valmisolekualaseid jõupingutusi mis tahes liiki kriisidega tegelemisel peaks keskenduma valdkondadele, kus ühine Euroopa lähenemisviis on tõhusam kui eraldiseisvad riiklikud meetmed. Sellega seoses tervitab nõukogu ka hiljuti loodud liikmesriikide kriisikeskuste peadirektorite võrgustikku, mis pakub vahendi nende vahel teabe ja eksperditeadmiste jagamiseks.

Vastupanuvõime suurendamine ja jälgimine ning sõltuvuste vähendamine

11. EL ja ühtne turg said tõsiselt proovile pandud pakkumise ja nõudluse piirangute ning piirikontrolli poolt, mis kehtestati pärast COVID-19 puhangut viiruse leviku tõkestamiseks. Viiruspuhang tõi esile vajaduse teha koostööd, et tugevdada ühtse turu häiretele vastupanu võimet, sealhulgas ELi peamistes tarneahelates ja majandussektorites, nagu ravimid, meditsiiniseadmed ja pooljuhid, võttes arvesse ka piiriüleste kogukondade ja elutähtsate transiidipiirkondade olukorda. Võttes arvesse ühtse turu asendamatu rolli ELi jaoks, rõhutab nõukogu, et kriisiga seotud meetmed peaksid olema ajutised, proportsionaalsed ja täielikult koordineeritud, eesmärgiga taastada võimalikult kiiresti ühtse turu normaalne toimimine, sealhulgas isikute, kaupade, teenuste ja kapitali vaba liikumine, nagu on ette nähtud aluslepingutes.

12. Tugeva, vastupanuvõimelise ja täielikult toimiva ühtse turu tagamiseks tuleb võtta asjakohaseid meetmeid, et tugevdada Euroopa Liidu tööstuse konkurentsivõimet ja vastupanuvõimet ning tegeleda strateegiliste sõltuvustega. Lisaks võetakse Euroopa tööstusstrateegia ajakohastamisel arvesse COVID-19 kriisist saadud õppetunde. Komisjoni 2021. aasta aruanne tulevikusuundade strateegilise analüüsi kohta on samuti sellekohane panus. Majanduse taastamise kiirendamine nõuab kestlikke ja sihipäraseid avaliku ja erasektori investeeringuid, säilitades samal ajal riigi rahanduse jätkusuutlikkuse.

Järgmised sammud

13. Üldasjade nõukogu pöördub ühise valmisoleku, reageerimisvõime ja tulevaste kriiside suhtes vastupanuvõime suurendamise küsimuse juurde korrapäraselt tagasi.
14. Nõukogu innustab komisjoni ja Euroopa välisteenistust esitama täiendavat teavet COVID-19 pandeemiast saadud täiendavate õppetundide kohta, et reageerida tervisega mitteseotud kriisidele.
15. IPCRi kord on osutunud paindlikuks ja kasulikuks vahendiks, et kriisi ajal lahendada kriitilisi probleeme. Selleks et tagada nõukogu kriisidele reageerimise mehhanismi eesmärgipärasus, teeb nõukogu 2022. aasta juuniks kindlaks, kas IPCRi korda on vaja parandada või tugevdada, eelkõige prognoosimise ja valmisoleku valdkonnas, võttes arvesse kogemusi, mis on saadud IPCRi aktiveerimisest rändekriisi ja COVID-19 pandeemia jaoks ning varasematest kriisiohjamisõppustest, ja asjakohaseid liikmesriigi tasandi kogemusi, mida tuleb nõukogus toimuvatel aruteludel arvesse võtta. Seejuures kaalutakse, kuidas paremini kaasata riiklikke kriisiohjestruktuure koostöös nõukogu eeskirjade ja menetlustega.

16. Kriisidele vastupanu võime, nendeks valmisoleku ja nendele reageerimise parandamiseks teeb nõukogu muu hulgas järgmist:

Vastupanuvõime osas:

- tunnistab tõendipõhise lähenemisviisi tähtsust, et töötada 2022. aasta lõpuks välja liidu õnnetustele vastupidavusega seotud eesmärgid, võttes samal ajal arvesse parimaid tavasid ning olemasolevatest riiklikest ja rahvusvahelistest vastupanuvõimeraamistikest saadud õppetunde;
- väljendab heameelt komisjoni välja töötatud vastupanuvõime tulemustabelite üle, mida tuleks koos liikmesriikidega täiendavalt täiustada kui uut ja täiendavat vahendit vastupanuvõime jälgimiseks;
- väljendab heameelt kavatsuse üle käivitada 2021. aasta detsembris liidu elanikkonnakaitse teadmusvõrgustik ning kutsub komisjoni üles kaasama tihedas koostöös liikmesriikidega liidu elanikkonnakaitse teadmusvõrgustikku kogu liitu hõlmavate õnnetustele vastupidavusega seotud eesmärkide kujundamisse, riskide läbivaatamisse ja stsenaariumide loomisesse;
- tuletab meelde vajadust edendada tööd elutähtsate üksuste vastupanuvõime ning võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse suurendamise valdkonnas;
- rõhutab, kui oluline on tagada tööstusstrateegiat käsitleva komisjoni teatise järeelmeetmed, eelkõige tugevdades ühtse turu vastupanuvõimet ja käsitledes sõltuvusi;
- tervitab jätkuvaid jõupingutusi ambitsioonika ja toimiva julgeoleku- ja kaitseküsimuste strateegilise kompassi loomiseks;

Valmisoleku osas:

- ootab komisjoni iga-aastast valmisolekuaruannet, milles tuleks arvesse võtta riikide pädevusi ja mis peaks sisaldama teavet olemasoleva suutlikkuse, vahendite, oskuste ja stsenaariumide väljatöötamise kohta ning mida võetakse arvesse strateegilise tasandi poliitilistes aruteludes, sealhulgas piiriüleste aspektide üle;

- kutsub üles järjekindlamalt rakendama erinevaid ELi valmisoleku- ja õppuste tegevuspõhimõtteid, sealhulgas IPCRi raames võetavaid meetmeid;
- väljendab heameelt jõupingutuste üle, mida on tehtud Euroopa terviseliidu ning tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutuse (HERA) loomiseks, ning kutsub üles suurendama liikmesriikide rolli HERA juhtimisel ja tegema koostööd liidu ja WHO vahel;
- ootab, et komisjon esitaks transpordivaldkonna hädaolukorra lahendamise kava, mida nõukogu taotles 23. oktoobril 2020;
- väljendab heameelt komisjoni esitatud hädaolukorra lahendamise kava üle, mis käsitleb toidutarneid ja toiduga kindlustatust kriisi ajal;
- rõhutab, kui oluline on edasi arendada ELi küberturvalisuse kriisijuhtimise raamistikku ja tõhusat ELi tasandi reageerimist ulatuslikele küberintsidentidele ja kriisidele;

Kriisidele reageerimise osas:

- soovib jätkata tööd nõukogu kriisidele reageerimise korra ning üldise poliitilise juhtimise ja koordineerimise parandamiseks;
- väljendab heameelt komisjoni hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse (ERCC) rolli üle, sealhulgas tõhusa kriiside prognoosimise ja valdkonnaülese operatiivse koordineerimise toetamisel, et reageerida paljudele kriisidele, tegevuse koordineerimisel teiste ELi kriisidele reageerimise vahenditega ning IPCRi abistamisel;

- võtab teadmiseks komisjoni töö seoses ettepanekuga ühtse turu erakorraliste meetmete paketi kohta, mille eesmärk on leevendada kriiside negatiivset mõju ühtsele turule, ning töö seoses Schengeni piirieeskirjade võimaliku läbivaatamisega;
 - rõhutab vajaduse korral konsulaartegevuse koordineerimise ja koostöö tähtsust kriiside ajal ning vajadust õppida COVID-19 puhangule ja muudele kriisidele reageerimisest, ning ootab, et komisjon esitaks 2022. aastal ettepaneku ELi konsulaarkaitse direktiivi läbivaatamise kohta;
17. nõukogu rõhutab, et tulevaste kriiside puhul on oluline tugevdada koostööd kolmandate riikidega kooskõlas ELi väärtuste ja põhimõtetega, eelkõige ELi naabruses, ning muude rahvusvaheliste organisatsioonide ja partneritega.
18. Nõukogu jääb ootama, et Euroopa Ülemkogu teeks oma detsembrikuisel kohtumisel kokkuvõtte kriisiohjamise ja vastupanuvõime valdkonnas tehtud tööst.
-